

BOEKBESPREKINGEN

Wilde ganzen in Nederland

In december verscheen, als uitgave nr. 23 van de Koninklijke Natuurhistorische Vereniging, een boek over ganzen. Vier schrijvers, die zich allen reeds jaren in de ganzen verdiepten, hebben elk enkele hoofdstukken voor hun rekening genomen. Het boek is in 5 delen verdeeld (inleiding, ecologie en gedrag, soorten, pleisterplaatsen, ganzen en mensen) waarin trek, dagindeling in het overwinteringsgebied, aantallen in Nederland en draagkracht van ganzengebieden, opbouw van een ganzenbevolking, plaats van de ganzen in het ecosysteem, gedrag, bijgeloof en domesticatie, vangst, gedachten over ganzenjacht, jachtwet, ganzen en landbouw, onderzoek, tellen en fotograferen, inrichting en beheer van ganzenpleisterplaatsen, wilde ganzen als broedvogels in Nederland. Verder worden in zeven hoofdstukken behandeld: Grauwe Gans, Europese Kolgans, Rietgans, Kleine Rietgans, Rotgans, Brandgans en vijf zeldzame soorten. Dit aantrekkelijke boek vertelt niet alleen waar, wanneer en welke soorten er te zien zijn, waar zij vandaan komen en naar toe gaan, maar ook over de achtergronden van hun aanwezigheid en hun gedrag.

Ofschoon de meeste foto's, voor het grootste deel van de schrijvers, niet briljant zijn moeten ze wel instructief en sfeer vol genoemd worden. Voor geïnteresseerden is het een boek vol wetenswaardige informatie. In het hoofdstuk 'Gedachten over de ganzenjacht, de Jachtwet' schrijft Lebre: 'Men zal als uitgangspunt moeten aanvaarden, dat ieder vrij moet zijn zelf te beslissen of hij wil jagen of niet. Dat impliceert, dat wie voor of tegen jacht is, dat moet mogen zeggen en niet om die reden als tweederangs gesprekspartner moet worden bejegend'. Aan de eerste regel zou men kunnen toevoegen dat dit uitsluitend geldt als men zich aan de wettelijke regels houdt, waarbij inbegrepen wordt dat men de soorten goed moet kunnen onderscheiden. Gesprekspartners kunnen alleen van gelijke rang zijn als zij evenveel over het onderwerp, waarover gesproken wordt, op de hoogte zijn. Aan de vrijwillige jachtbeperking wordt uitgebreid aandacht besteed, maar een duidelijk standpunt of advies inzake wijziging van de Jachtwet ten behoeve van de ganzen wordt niet gegeven. Lebre schrijft wel: 'De jacht op ganzen lijkt aantrekkelijk omdat men denkt dat de vogels schuw zijn, doch in werkelijkheid zijn zij alleen maar zo schuw omdat zij zo zwaar bejaagd worden'.

Het houden van ganzen als sierwatervogel en de levendige handel in wilde ganzen komt niet duidelijk uit de doeken. Ook over de invoer van duizenden Roodhals ganzen in West-Europa uit Rusland wordt niet gerept.

Terecht wordt gewezen op de verstoring door fotografen, maar verstoring door alleen 'kijkers' is er niet minder om. Of alle pleisterplaatsen zo uit en te na beschreven en behandeld moesten worden meen ik te moeten betwijfelen. Dit boek moet als wegwijzer voor het ' ganzen kijken ' dienen, waarbij een ernstige waarschuwing aan het begin van het boek toch nog wel op zijn plaats was geweest. Elk hoofdstuk eindigt met een samenvatting in het Engels. Dit heeft natuurlijk alleen maar zin als het boek ook in grote aantallen over de grenzen zal worden verkocht. En zal het daarom om verkoop-technische redenen wel zin hebben. Behalve leden van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging hebben ook de leden van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels en van de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging een reductie van f 4,50 op dit boek. In dit verband zouden goede kleurafbeeldingen van alle soorten in de vlucht en op het land ter betere herkenning zeer instructief zijn geweest, zowel voor jagers als niet-jagers. Hopelijk zal dit ganzenboek tot betere bescherming leiden en niet tot de verstoring op voedsel-, rust- en slaapgebieden.

J.T.

T. Lebre, Th. Mulder, J. Philippona, A. Timmerman: Wilde ganzen in Nederland. 138 pag., 70 zwart-wit foto's, 12 kleurenfoto's, 12 grafieken en 8 kaarten (z.j.). Bibliotheek van de KNNV, uitgave nr. 23 met medewerking van 'Vogelbescherming'. Uitg. W. J. Thieme, Zutphen. Prijs f 39,50.

De afgelopen jaren verschenen in 'Het Vogeljaar' diverse artikelen over ganzen. Zie o.m. jaargang 14: 187, 192, 199, 203, 208, 213, 221, 227, 235, 260; 18: 309, 377; 19: 431, 515; 20: 22; 21: 473; 22: 699, 863; 23: 8, 157 en 24: 10.

Die Zwergseeschwalbe

Het totale dwergsternbestand rond de Noord- en Oostzee bedraagt nauwelijks meer 3000 broedparen. De ongestoorde broedplaatsen van de Dwergstern bevinden zich vrijwel alleen nog in beschermde gebieden, omdat ze op andere plaatsen nauwelijks meer door de mens met rust gelaten kunnen worden door cultivering van de kusten, toename van de vakantiegangers, de spreiding van de meeuwenkolonies, maar ook door de toename van de vervuiling van het water. De Dwergstern is daardoor één der zeldzaamste sterns van onze fauna geworden. Door zijn eigen waarnemingen met vele literatuurgegevens te vermengen heeft de schrijver een uitstekend beeld van deze, misschien uitstervende, soort kunnen geven. Tilo Nadler: Die Zwergseeschwalbe. 136 pag., 88 afb. (1976). Die Neue Brehm-Bücherei nr. 495. Uitg. A. Ziemsen Verlag, Wittenberg. Prijs DM 10,40.

Vogels in Friesland II

Het 2e deel van het avifaunistische overzicht van de op het vasteland van Friesland voorkomende vogelsoorten heeft de zelfde uitvoering als het eerste deel (jrg. 24 : 159). Ongeveer tweederde van dit deel wordt besteed aan de voortzetting van het overzicht van waargenomen (totaal 131) soorten, beginnend bij Watersnip tot en met Draaihals. In dit deel geen buitensporige lange bewerkingen. Afgezien van Watersnip en Tureluur ontbreekt een verantwoording op welke wijze het aantal broedparen is vastgesteld. Is er trouwens, afgezien van kolonievogels, kwantitatief geïnventariseerd? Bij de Watersnip wordt niet aangegeven hoe de paren zijn geteld. Er zijn 8230 paren Watersnippen vermeld. Dat zou, als men het aantal paren Grutto's in Friesland op 40.000 paren zou stellen, een verhouding van Grutto op Watersnip betekenen van 5 : 1. Deze verhouding komt onjuist voor en zal eerder 20 : 1 zijn (dit zou zo'n 2000 broedparen van de Watersnip betekenen). Op pag. 709 wordt het broedbestand van Tureluur in Friesland op 9500-11500 paren geschat. Het grootste aantal broedparen van alle provincies, maar geen gegevens over trek of ringterugmeldingen. Op pag. 734 wordt de Kemphaan een vrij talrijke (250-1000) tot talrijke (1000-5000) broedvogels genoemd, maar op pag. 736 wordt vermeld dat in 1972-1975 nog hoogstens 1000-1500 paren aanwezig waren en behoort dan dus tot de categorie 'talrijk'. Bij de goede beschrijving van de Kluut (pag. 742) ontbreken gegevens over trek, winterkwartier van broedvogels en terugmeldingen van geringde nestjongen. De Holenduif (pag. 839) broedde in 1957 in nestkasten te Bantega ('Vanellus' 11 : 319). Jammer dat de afschotcijfers van de Houtduif tijdens de premiereregeling (1954-1962) niet zijn vermeld, terwijl bekend moet zijn dat als nestjong geringde eerstejaars Houtduiven tot aan de voet van de Pyreneeën werden teruggemeld. De concentraties van vele honderden Turkse Tortels (pag. 854) in de winter bij Koopman's Meelfabrieken te Leeuwarden worden niet vermeld. Op pag. 914 krijgt de Kauw de schuld de Zwarte Specht te verjagen, hoewel de laatste zich het afgelopen decennium in de provincie als broedvogel heeft uitgebreid!

De geschiedschrijving (pag. 619-647) mist de vermelding dat bestuursleden van de BFVW (o.a. in 1967) als hoofdbestuurslid van 'Vogelbescherming' werden gekozen, ook het lidmaatschap van de 'Commissie Samenwerking Vogelbescherming' en het gezamenlijke 'Friesland-nummer' met 'Het Vogeljaar' ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan in 1972 wordt niet vermeld. Bijzonder ongelukkig is het dat op pag. 646 niet de namen worden genoemd van diegenen die zich uit hoofdbestuur en redactie terugtrokken. Niet twee, maar drie hb-leden stelden hun zetels ter

beschikking. In de Werkgroep Weidevogels (pag. 647) hadden niet twee afgevaardigden van 'It Fryske Gea' zitting, maar slechts één. Het artikel van Elzinga is kennelijk alleen voor de Friezen geschreven omdat de samenvatting in de Nederlandse taal wat karig is. Dat kostte me wat tijd, maar het was nu juist het eerste verhaal dat ik in het boek las. Talloze foto's, verspreidingskaartjes, grafieken en tabellen illustreren dit standaardwerk, waarbij helaas ook van foto's gebruik werd gemaakt die buiten Nederland werden genomen. Zonder meer voor het grootste deel goede illustraties. Alleen de foto op pag. 740 is een Kemphen (géén Kemphaan), de duidelijk weggeknipte begroeiing bij het nest is geen goed voorbeeld van vogelfotografie. Deze foto had niet opgenomen moeten worden. De overigen interessante foto van een Dwergmeeuw (pag. 793) in de Lauwersmeerpolder is vermoedelijk ook bij het nest genomen. Voor de omslagfoto hadden we liever een 'echte' wilde vogel gezien, inplaats van een Knobbelswaan met jongen.

Waarom is er zo'n karig gebruik gemaakt van de rapporten van zo'n belangrijk gebied als de Workumerwaard?

Maar dit zijn slechts kleinigheden in verhouding tot het enorme werk hetgeen hier door velen is verzet. De Friezen hebben reeds met deze twee delen veel eer ingelegd, waarbij zij er in zijn geslaagd niet alleen een naslagwerk samen te stellen, maar er tevens deels een 'leesboek' van te maken met interessante verhalen. Hierdoor is het voor elke Nederlandse vogelliefhebber een begerenswaardig bezit geworden voor een lage prijs. De paginering (496-927) sluit bij het eerste deel aan. In het derde deel, dat in de loop van 1978 wordt verwacht, zullen de resterende soorten (zangvogels) worden behandeld, enkele algemene en samenvattende hoofdstukken, literatuurlijst en een volledig register.

J.T.
D. T. E. van der Ploeg, W. de Jong, M. J. Swart, J. A. de Vries, J. H. P. Westhof, A. G. Witteveen & Bauke van der Veen: Vogels in Friesland. Deel 2. Nr. 507 van de Fryske Akademy, nr. 8 van de Dr. J. Botke-rige, 450 pag., ± 120 ill., waarvan 24 vierkleurenfoto's, verspreidingskaartjes, grafieken en tabellen (1977). Uitg. De Tille, Leeuwarden. Prijs f 29,50 (na 1 maart 1977: f 35,—).

Noord-Friesland Buitendijks

Dit is een brochure over de met inpoldering bedreigde Noordfriese kwelders. Landschap en plantengroei, bodemdieren, vogels, landbouw, werkgelegenheid en kosten-baten-analyse worden er in behandeld.

Noord-Friesland Buitendijks. Een onmisbaar natuurgebied. 16 pag. (1976). Prijs f 2,— (incl. verzendkosten). Reductie bij afname van 10 ex. of meer. Uitg. en verkrijgbaar bij Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee, Harlingen, giro 17.26.195 met vermelding 'brochure Noord-Friesland Buitendijks'.

Vogelvrij

Grijsheid, wijsheid. In dit boek heeft Jan P. Strijbos zijn herinneringen opgetekend dat verscheen ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de Vereniging 'Haarlem'. Maar het zijn niet uitsluitend Haarlemse herinneringen die Jan P. hier ophaalt. Immers hij zwierf de hele wereld door en zoals het spreekwoord zegt 'wie veel reist, kan veel verhalen'. En dat is het dan ook in dit boek geworden. Kostelijk om te lezen, waar we van de ene in de andere anecdote vallen, vol humor en kennis van zaken. Hij had z'n ogen niet in z'n zak! Voor de velen, die steeds weer volle zalen vulden als Jan P. aan het woord was, moet dit boek een fijn bezit zijn omdat het is alsof we het hem allemaal zelf horen vertellen. En voor diegenen die nog steeds de kans voorbij lieten gaan naar hem te gaan luisteren als hij in de buurt kwam spreken is dit de kans tóch van de sfeer te proeven zoals alleen hij, met een grap en grol, kan vertellen.

Het hoofdstuk 'Mensen die ik gekend heb' en waarin Jac. P. Thijsse, Jan Verwey, Joost ter Pelkwijk, Niko en Luuk Tinbergen, A. B. Wigman, Job van de Peppel, Rinke Tolman, Jan Drijver, A. B. van Deirse, Jan Luberti en Dirk Spaan 'over de tong gaan', is wel een bijzonder hoofdstuk geworden. En als Jan eenmaal aan het vertellen slaat is hij nog niet zo gauw uitgepraat. Daarom werd de uiteindelijke tekst voor dit boek veel omvangrijker dan er kon worden opgenomen. Het manuscript is derhalve gedeponereerd op het Haarlemse Gemeentearchief. Het is een boek geworden waarin wij hem meemaken zoals hij is, geïllustreerd met grotendeels zelfgemaakte opnamen van oude familiefoto's tot opnamen van zijn meest recente reizen toe.

J.T.

Jan P. Strijbos: Vogelvrij. Mensen en tijden die ik gekend heb. Voorwoord van Bert Garthoff. 154 pag., 58 zwart-wit en 23 kleurenfoto's (1976). Uitg. Schuyt & Co c.v., Haarlem/Antwerpen. Prijs f 39,50.

Het vogelboek

Het is verbazingwekkend hoe er nog steeds maar weer vogelboeken kunnen verschijnen, die onze interesse en waardering vragen. En dat is het zeker voor dit vogelboek, waarin op 240 pagina's ruim 300 vogelsoorten, die in West-Europa waargenomen kunnen worden, in behandeld zijn. Geen volledigheid dus, want Roodpootvalk, Porseleinhoen, Klein en Kleinst Waterhoen, IJsgors en bii-voorbeeld zeldzame eenden- en lijstersoorten kan men hierin niet vinden. Eigenlijk is het een 'groot-formaat-vogelgids', waardoor Peter Hayman kans heeft gezien kleed (w.o. pulli, jeugd- en eclipskleed), vliegbeeldjes, gedrag (w.o. balts) in al haar vormen gekleurd af te beelden. Voorwaar een knap staaltje, ofschoon bijvoorbeeld de sterns

(o.a. snavelvormen) op pag. 234-238 wat minder goed uit de verf zijn gekomen. Pootlengtes (zie o.a. Waterhoen) kloppen niet overal.

Korte tekstjes bij de fijne kleurenplaatjes, een korte beschrijving op originele wijze en een kaartje per soort met winter- en zomer-verspreiding. Symbolen geven 'waar' en 'wanneer' aan, vermelding van broedtijden en tijden van aankomst en vertrek, tevens een silhouetje dat de grootte van de soort aangeeft. Speciale hoofdstukken over bouw, gedrag, waarnemen, ringonderzoek, vogeltrek, interessante Europese vogelgebieden en adressen van Europese vogelbeschermingsorganisaties. Echter geen andere Nederlandse adressen waar men terecht kan voor excursies, literatuur e.d. voor uitbreiding van de hobby. Op pag. 69 zijn Boomkruiper en Taigaboomkruiper niet bij de afbeeldingen vermeld. De volgorde van de soorten werd gerangschikt naar de onderlinge gelijkens. De vertaling is bijzonder zorgvuldig en concentueus uitgevoerd onder redactie van Gerald J. Oreeel. Een boek waar een breed Nederlands vogelminnend publiek veel plezier aan kan beleven. J.T.

Philip Burton & Peter Hayman: Het vogelboek. Het herkennen van de vogels van onze weiden en wadden, stranden en duinen, rivieren en meren, bossen en tuinen. Woord-vooraf van prof. dr. K. H. Voous, vertaling drs. C. L. Deelman-Reinhold, drs. L. H. Mosk-Stoets, drs. W. J. van der Plas-Haarsma & H. Schroevers-Kommandeur onder eindredactie van G. J. Oreeel. Honderden kleurenafb., 260 pag. (1977). Uitg. Zomer & Keuning, Wageningen. Prijs f 57,50.

Veenhuizerstukken, natuurgebied?

Van november 1974 tot en met augustus 1976 hebben enkele leden van de werkgroep 'Natuur en Landschap Veenkoloniën' een onderzoek verricht naar de avifauna van de 'Veenhuizerstukken', waarmee de vloeivelden van een aardappelmeelfabriek bij Stads kanaal en een voormalig zandwinterrein worden aangeduid. Het rapport poogt een bijdrage te leveren voor de vaststelling van de natuurwetenschappelijke waarde van dit 88 ha grote gebied. Er zijn een groot aantal vogelsoorten broedend (w.o. Zomertaling, Kraakeend, Tafel- en Kuifeend, Waterral, Wulp, Zwarte Stern, Visdief, Oeverzwaluw, Nachtegaal, Blauwborst, Gele Kwikstaart en vele rietzangvogels) en doortrekkers waargenomen. Niet alleen als broedgebied, maar ook als slaap-, rust- en foerageergebied is het waterrijke gebied ornithologisch bijzonder waardevol, temeer omdat het Veenkoloniaalgebied zo bijzonder arm aan natuurgebieden van dit formaat is.

Albert B. Woldering: Veenhuizerstukken, natuurgebied? 31 pag., gestencild, avifaunistische lijst en kaartje (1977). Uitg. Natuur en Landschap Veenkoloniën, Julianastraat 33, Stads kanaal. Prijs f 5,—, storting op postgire 2994 580 t.n.v. A. B. Woldering, Groningen, met vermelding 'Veenhuizerstukken'.

British Birds in een nieuw jasje

Met ingang van januari 1977 (volume 70) start *British Birds* met een nieuwe stijl waarbij niet alleen typografische en papierveranderingen opvallen maar nu ook, evenals in ons tijdschrift, de foto's tussen de artikelen worden geplaatst, omslagtekening, twee-koloms korte mededelingen in kleiner lettertype en korte mededelingen onder diverse kopjes. Dit ter geruststelling voor de Nederlandse vogelliefhebbers die graag een Nederlands vogeltijdschrift zouden willen zien in de stijl van 'British Birds'. Een abonnement kost echter f 53,94 voor het Engelse maandblad, een niet te verwaarlozen verschil met onze abonnementsprijs!

World Conference on Birds of Prey

Door de ICBP (International Council for Bird Preservation) werd een belangrijk boekwerk uitgegeven met alle voordrachten, die werden gehouden op de wereldconferentie over stootvogels op 1-3 oktober 1975 te Wenen. Dit 'Report of Proceedings' bevat een grote schat aan gegevens en informatie over de situatie van de stootvogels in vele landen van Europa, maar ook daarbuiten. Ook wordt aandacht geschonken aan de bescherming van stootvogels, het kweken in gevangenschap en talloze andere onderwerpen. Als aangehangsel worden de resoluties van deze conferentie vermeld.

Voor diegenen die zich op internationaal gebied op de hoogte willen stellen over de stootvogels is dit een onontbeerlijk boek. Geen foto's, maar veel, heel veel informatie.

Onder redactie van R. D. Chancellor: *World Conference on Birds of Prey. Report of Proceedings, Vienna 1975.* 442 pag. (1977). Uitg. International Council for Bird Preservation. Te bestellen bij Taylor & Francis Ltd., 10-14 Macklin Street, London WC2B 5NF, Engeland. Prijs £ 5.50 (exclusief verzending).

The Thames transformed

Dit is de geschiedenis van een uniek Brits succes op natuurbeschermingsgebied. Nog geen vijftien jaar geleden was de Theems één van de smerigste en door de industrie vervuilde rivieren in de wereld. Al het leven was er uit verdwenen. Nu heeft het water zich hersteld en zijn zowel vogels als vissen in verbazingwekkende aantallen teruggekomen, zelfs in het hart van Londen. Het eerste deel vertelt, in interessante details, hoe de Theems is veranderd van een smeerpip in een schone rivier. De auteurs vertellen hoe het daar in tien jaar een uniek gebied is geworden om vogels waar te nemen. In het tweede deel van het boek nemen de auteurs ons meer naar de monding van de rivier en de grote moerassen. Hier bevinden zich één van de meest spectaculaire en waardevolle vochtige gebieden van Europa.

Jeffery Harrison & Peter Grant: *The Thames*

transformed. 240 pag., 69 foto's, 8 figuren met voorwoord van Prins Philip, Hertog van Edinburgh (1976). Uitg. Andre Deutsch, London. Importeur voor Nederland: Meulenhoff-Bruna BV, Amsterdam. Prijs f 32,05.

Waddenzee

Aan het boek 'Waddenzee', natuurgebied van Nederland, Duitsland en Denemarken' heeft een keur van deskundigen meegeewerkt. In de hoofdstukken komen achtereenvolgens het fysisch milieu van de Waddenzee, de levende natuur en de invloed van de mens in dit gebied aan de orde. Hierna volgt een gedeelte waarin natuur- en milieubescherming rond de wadden, met al haar internationale aspecten, worden belicht. Wetenschappelijk niveau en toegankelijkheid voor een groot publiek gaan in deze uitgave op een gelukkige wijze samen. Niet minder dan 425 gekleurde illustraties (voornamelijk foto's), waarvan de vele prachtige luchtfoto's spectaculair voor dit werk genoemd mogen worden, drukken hun stempel op dit prachtige uitgevoerde werk. Alhoewel de lay-out niet altijd even professioneel aandoet en plaatsing van de onderschriften van de illustraties vaak bepaald hinderlijk is. In het totaal worden in dit boek van 368 pagina's slechts 24 pagina's besteed aan de vogels. In deel II schrijft Kees Swennen over de 'vogels van de Waddenzee' (hoofdstuk 13, 14 pagina's) en Jan Veen over 'broedkolonies van meeuwen sterns' (hoofdstuk 14, 10 pagina's). Swennen behandelt in de hem toegemeten ruimte aanpassingen, voedsel ecologie, getijdentrek, dag- en nachtritme, foerageergebieden, foerageren, prooiverwerking, onderlinge concurrentie, vogel en mens, broedgebieden, migraties, geografische verschillen, aantallen en meerjarige trends in de aantallen. Veen bespreekt de Kokmeeuwen, Noordse, Grote en Dwergsterns en Visdieven. Het zilvermeeuwenprobleem (ten minste velen zien dit als een probleem) werd hier buiten beschouwing gehouden. Alhoewel wij geen der behandelde onderwerpen in dit boek minder belangrijk zouden vinden moet het ons toch van het hart dat gezien de mate van belangrijkheid van het Waddengebied voor de vogels aan deze groep verhoudingsgewijs slechts weinig aandacht is besteed. Binnenkort verschijnt dit boek ook in de Deense en Duitse taal. J.T.

Redactie Jan Abrahamse, Wouter Joenje, Noortje van Leeuwen-Seelt: *Waddenzee, natuurgebied van Nederland, Duitsland en Denemarken.* Geïllustreerd met 425 foto's, kaarten en tekeningen in kleur, 368 pag. (1976). Met bijlage van 3 posters die samen het gehele Waddengebied weergeven. Uitg. Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee en de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland, Harlingen/s-Graveland. Prijs f 79,90 (voor leden van bovenvermelde verenigingen f 59,90 indien het boek direct bij die organisaties wordt besteld).

Airborne Birds

In vervolg op het allerwegen opschudding veroorzakende 'All Heaven in a Rage' (zie 'Het Vogeljaar' 23 : 130) verscheen een verdere studie inzake de import van vogels in Groot-Brittannië. Tussen januari en mei 1976 werden alleen al 820 kooien op Heathrow gecontroleerd. De werelddelen Azië en Afrika exporteren elk 40% van de geïmporteerde vogels. Van de 58 verschillende landen, waaruit vogels werden geïmporteerd, namen India en Senegal alleen al 60% voor hun rekening. Thailand, Indonesia, Taiwan en Tanzania zijn de daaropvolgende belangrijkste exporteurs van vogels. Bedroevend is te vernemen dat een groot aantal in het wild gevangen vogels uit Azië en Afrika via de Benelux wordt ingevoerd, waarvan Nederland niet minder dan 75% voor haar rekening neemt! Aan deze, voor ons land zeer beschamende, getallen zou met de grootste spoed een eind moeten komen! Importeerde Hong Kong in 1975 niet minder dan 695.000 vogels, voornamelijk uit China, in Groot-Brittannië werden in dat jaar circa 371.000 vogels geïmporteerd. Dit zijn voor 80% zaadeters en 10% papegaaien, alhoewel in de eerste helft van 1976 de papegaaien zelfs 27% vormden.

Onder de 'softbills' en 'near-passerines' viel tijdens de verzending de grootste sterfte, 20% tot 50% voor 9 families en 10% tot 20% voor andere families. Gedurende de laatste zes jaar werden legaal 1755 stootvogels en uilen ingevoerd.

Niet minder dan van 33 ingevoerde soorten is bekend dat zij met uitsterven worden bedreigd. Kooien en verzorging (speciaal voedsel, water) bleken ruim onvoldoende. De grootste probleem is té kleine ruimten. Door de ellendige condities is de sterfte van sommige zendingen zeer hoog, zelfs tot 95,7% van een zending uit India. De Engelse gegevens zouden zo ruim mogelijk (liefst Nederlandse vertaling) onder politici, douanebeambten, politie-ambtenaren, onderwijs-personeel en vogelbeschermers verspreid moeten worden. J.T.

T. P. Inskipp & G. J. Thomas: Airborne Birds. A further study into the importation of birds into the United Kingdom. 25 pag., 19 tabellen, 1 grafiek (1976). Uitg. the Royal Society for the Protection of Birds, The Lodge, Sandy, Bedfordshire SG19 2DL, Engeland. Internationale Money Orders of buitenlandse cheques worden geaccepteerd. Prijs £ 1.40 (portokosten inbegrepen).

Die Giftbelastung der Vogelwelt Deutschlands

Onderzoeken naar de invloed van talloze gifstoffen op dieren, in het bijzonder op vogels zijn van groot belang voor de bescherming van de levende wezens op aarde. De auteur heeft de onderzoeken en analyses, die op dit gebied in West-Duitsland zijn uitgevoerd, samengevat in een publicatie. Het

beoordeelt objectief de invloed van de gifstoffen op onze vogelwereld. De samengevatte gegevens van de onderzoekers kunnen een goede basis vormen voor nadere discussies over dit onderwerp. Het bleek dat van de 457 onderzochte eieren van 19 in-landse vogelsoorten er geen één ei vrij was van pesticiden en wel in een hoger percentage als voor eieren en eierprodukten toelaatbaar zijn. Eijschaaldikten van Zeearend, Sperwer, Havik, Slechtvalk, Bruine en Grauwe Kiekendief, Rode Wouw, Torenvalk, Oehoe, Bosuil, Kerkuil, Steenuil, Ruigpootuil, Ooievaar, Zilvermeeuw, Kokmeeuw, Scholekster, Noordse en Dwergstern worden afzonderlijk behandeld. Een uitgebreide literatuurlijst verwijst naar talloze belangrijke artikelen.

Bernd Conrad: Die Giftbelastung der Vogelwelt Deutschlands. 68 pag., 32 tabellen, 11 afbeeldingen (1977). Vogelkundliche Bibliothek, Band 5, 68 pag., 32 tabellen, 11 afbeeldingen (1977). Uitg. Kilda-Verlag, Greven, Prijs DM 13,80.

Vogelschutz - Heute

Het weekblad voor bosbouwkunde, bostechniek en landschapsverzorging 'Allgemeine Forst Zeitschrift' (jaargang 31, No. 19, 8 Mai 1976) verscheen met een speciaal nummer over vogelbescherming met onder andere de volgende artikelen 'Vogelschutz - Heute' (Leo Weisgerber), 'Vogelschutz und Forstwirtschaft', 'Das Ergebnis 40-jähriger gezielter Singvogelansiedlung zur Niederhaltung des Eichenwicklers (dr. Otto Henze)', 'Kontrolleergebnisse, Folgerungen und Massnahmen des Vogelschutzes im saarländischen Staats- und Gemeindefwald' (dr. Axel Klein), 'Zur Forstschutz-Hilfe durch Spechte' (W. Gayler), 'Erhaltung von Feuchtgebieten am Beispiel Teichgutes Wallnau/Fehmarn' (K. Dürkop), 'Der Bau künstlicher Eisvogelstihlfen mittels Bodenstabilisierung durch Kalk' (M. Waldschmidt), 'Unzulängliche Vogelnistgeräte', 'Wieviel Platz braucht ein Vogel?' (dr. E. Bezzel) en nog vele andere korte berichten over o.m. wintervoeding van zangvogels, raadgevingen voor de vogelwaarnemer, de grote bosbranden in 1975, enz.

Dit nummer is verkrijgbaar door vooruitbetaling van DM 3.— op het Postscheckkonto van BLV Verlagsgesellschaft mbH te München, Postfach 400320 Nr. 855 70-803. Lothstrasse 29 met vermelding 'Allgemeine Forst Zeitschrift Nummer 19 — Vogelschutz — Heute'. Bij bestelling van meerdere exemplaren, korting. Telefoon: 089/38 85 - 210.

Facsimile-uitgaven van 'Verkade Albums'

Op 22 oktober 1976 werden twee nieuwe herdrukken van Verkade-albums gepresenteerd op het landgoed Beeckestijn te Velsen. Het zijn de in 1910 verschenen 'Blonde Duinen' en in 1911 verschenen 'De Bonte Wei'. De originele aquarellen en tekeningen van

L. W. R. Wenckebach, Jan van Oort en Jan Voerman jr., die zij indertijd voor deze albums hebben gemaakt, werden korte tijd op het landgoed tentoongesteld. Dr. P. Zonderwijk schreef voor beide facsimile-uitgaven een 'ten-geleide'. De albums zullen ongetwijfeld hun weg bij vele Nederlandse gezinnen vinden, die weer plaatjes kunnen gaan plakken.

Jac. P. Thijsse: Blonde Duinen en De Bonte Wei. Kleurenplaatjes apart bijgeleverd (1976). Uitg. Zomer & Keuning Boeken B.V., Wageningen. Prijs f 19,50 per album (incl. 144 plaatjes). De ANWB stelt de albums voor zijn leden beschikbaar voor f 15,50 per stuk.

De Wereld van de Vogels

Wij kunnen niet trots genoeg zijn over het feit dat een Nederlandse vogelkenaar, Ad Cameron, een vogelboek heeft geïllustreerd dat in ons land zijn weerga niet kent. Dr. Christopher Perrins, jarenlang de rechterhand van de onlangs overleden vogelkundige David Lack, schreef de tekst waarin het dagelijks leven van de vogels op unieke wijze wordt behandeld. Veel merkwaardige en opvallende gedragingen van de vogels worden hier uit de doeken gedaan. Het boek bevat o.m. hoofdstukken over anatomie, voortbeweging en gedrag, het voeden, biotopen, sociaal gedrag, opvoeding, trek vogelpopulaties, evolutie en classificatie en vogelonderzoek. Hier en daar vraagt de tekst om uitgebreidere gegevens, maar dan had het boek nóg dikker moeten worden! De ruim 1500 illustraties, waarvoor eigenlijk ook nog meer ruimte gereserveerd had moeten worden, vormen een zeer belangrijk deel van dit unieke boek. De prijs van dit werk is dan ook slechts een 'habbekrats'.

Christopher Perrins & Ad Cameron: De Wereld van de Vogels. 160 pag., ruim 1500 gekleurde afb., voorwoord van dr. G. F. Mees (1976). Vertaling: drs. J. Walenkamp. Uitg. Agon Elsevier, Amsterdam/Brussel. Prijs f 29,50, later f 37,50.

Over uilen en uilskuikens

Het Staatsbosbeheer geeft een educatieve serie folders uit in de zogenaamde 'Landloperreeks', waarvan pasgeleden nummer 6 is verschenen. Dit nummer verschaft geïnteresseerden nadere inlichtingen over uilen. Van groot belang is het hoofdstuk over hoe wij uilen kunnen helpen, waarbij ook een werktekening van een broedkast voor een Kerkkuil is afgebeeld. De folder is geïllustreerd met acht foto's en enkele tekeningen. De andere nummers van deze 'Landloperreeks' behandelen 'Orchideeën in Gerendal' (nr. 1); 'Wildtoren in staatswildreservaat' (nr. 2); 'Eendenkooien' (nr. 3); 'Vleermuizen' (nr. 4); 'Boswachterij Sint-Anthonis' (nr. 5).

Nummers van deze reeks zijn verkrijgbaar bij het Staatsbosbeheer, postbus 2380, Museumlaan 2, Utrecht of telefonisch bij de afdeling In- en Externe Betrekkingen, Austerlitz, tel. 03439-441, toestel 127.

Laboratory research on sea-birds

Deze publicatie is te beschouwen als een verantwoording aan de Shell hoe bijzonder intensief van haar subsidie, voor het onderzoek aan zeevogels in gevangenschap, gebruik is gemaakt. Biologen, technici, zeevogelbeschermers, vogelasyls en ook algemeen belangstellenden vinden hierin belangrijke gegevens van hun gading. Zeevogels besteden een belangrijk deel van hun leven tussen zeewater en lucht en omdat ze aan de top van de voedselpyramide staan zijn ze uitstekende biologische indicatoren voor talloze vormen van zeevervuiling. In dit rapport wordt het experiment beschreven dat heeft geleid tot een nieuwe methode om zeevogels in gevangenschap te houden. De natuurlijke condities moeten hier zo goed mogelijk worden benaderd, waarbij de vogels zelfs tot nestelen kunnen overgaan. Deze nieuwe techniek verschaft mogelijkheden experimenten uit te voeren, die in de vrije natuur niet mogelijk zijn. We hebben hierover in 'Het Vogeljaar' (jrg. 21 : 323-327 en 23 : 196-198) reeds een en ander kunnen lezen. J.T.

C. Swennen: Laboratory research on sea-birds. 44 pag., 31 foto's, 5 kleurenfoto's en 2 kleurentekeningen, 5 pentekeningen, 2 figuren, 1 kaart. Report on a practical investigation into the possibility of keeping sea-birds for research purposes (1977). Uitg. Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee, postbus 59, Texel.

Avifauna van het Lonnekermeer

Tussen Hengelo (O.) en Oldenzaal ligt het Landgoed Het Lonnekermeer. Een gebied, waar ik in de dertiger jaren als beginnend vogelliefhebber gedurende vakanties vaak kwam. In de periode 1970 t/m 1976 werden de daar waargenomen vogels genoteerd en samengevat in een gestencild rapport. Het geïnventariseerde gebied bevat verder ook het Leutinkveld, Hartjesbosch en de 'Zuid-oosthoek'. Totaal werden er in die jaren 82 broedvogelsoorten vastgesteld, waaronder Roerdomp, Tafelend, Waterral, Houtsnip, Zwarte Stern, Ijsvogel, Kleine Bonte Specht, Nachtegaal, Vuurgoudhaantje, Appelvink, Goudvink, Wielewaa, tal van stootvogels, veel spechten en mezensoorten. Als trekvogel zijn vooral de eenden en Visarend van belang. Voor het behoud van het gebied zullen de gebieden voor recreatie en auto's gesloten moeten blijven en zal huizen- en wegebouw in de omgeving achterwege moeten blijven. Het is een voorbeeld van een nog, zoals er vroeger zoveel waren, rijk gebied aan vogels. Gelukkig dat Willy Schulte ons hierop nog eens attent heeft gemaakt. J.T.

Willy Schulte: Avifauna van het Lonnekermeer. Gestencild, 64 pag. met tekeningen van Ruurd Noordhuis. Prijs f 3,—. Bestelbaar door storting van f 3,— + f 2,— porto- en verzendkosten op gironummer 794 366 t.n.v. W. A. Schulte, Zilverberg 32-18, Nieuwendam, 020 - 227 150.

Rectificaties:

Op pag. 215 jaargang 24 (1976) ontbrak dat de korte mededeling over 'Dodaars maakt jacht op waterjuffers' van de hand van J. P. Vercruijse, Muiderslotstraat 15, Tilburg was. Op 333 (1976) werd het gironr. ter verkrijging van de 'Inventarisatieverslag Staartreservaat' onjuist vermeld. Dit moet zijn: girorekening 3.329.375.